

Co pozostało po Światowych Dniach Młodzieży 2016

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Ponad jedna czwarta Polaków (29%) miała jakiś kontakt z pielgrzymami przybyłymi na Światowe Dni Młodzieży – były to spotkania na koncertach, festynach, mszach świętych czy po prostu w przestrzeni publicznej. W większości miały one miejsce jeszcze przed przyjazdem papieża Franciszka do Polski, podczas tzw. dni w diecezjach. Spotkania z pielgrzymami były dla większości badanych źródłem radości, wywoływały entuzjazm, a także poczucie braterstwa między ludźmi z różnych krajów i kultur.

- ▶ Więcej niż co trzeci Polak (37%) zwrócił uwagę na jakies słowa, myśli papieża Franciszka wygłoszone w czasie ŚDM. W grupie osób, które systematycznie śledziły przebieg pielgrzymki papieża za pośrednictwem mediów, odsetek tych, które coś zapamiętały, sięga prawie połowy (48%). Słowa, które badani zapamiętali z wypowiedzi papieża Franciszka, często związane są z używanymi przez niego metaforami – najwięcej osób zwróciło uwagę na te dotyczące życia rodzinnego i małżeńskiego, a w drugiej kolejności – zaangażowania, aktywności życiowej, „ruszenia się z kanapy”.

- ▶ Organizacja Światowych Dni Młodzieży w Polsce została bardzo pozytywnie odebrana. Niemal powszechne jest wśród Polaków przekonanie, że ŚDM wpłynęły na promocję Polski w świecie (91%), w tym prawie połowa (49%) uważa tak w sposób zdecydowany. Niemal równie często (88%) badani zgadzają się z opinią, że ŚDM były dobrze zorganizowanym przedsięwzięciem. Tylko nieliczni (2%) są przeciwnego zdania.

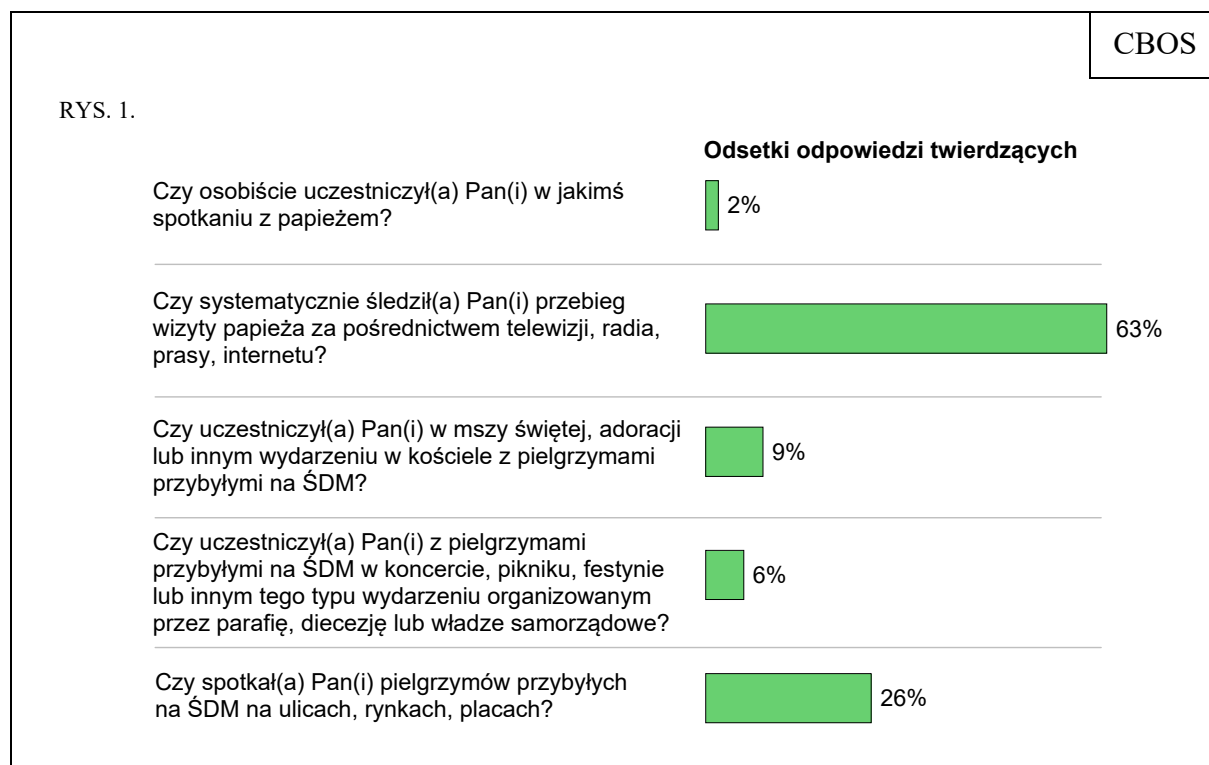
W dniach 27–31 lipca 2016 roku w Polsce przebywał papież Franciszek. Była to jego pierwsza pielgrzymka do naszego kraju oraz pierwsza wizyta w państwach Europy Środkowo-Wschodniej. Miała jednak szczególny charakter, gdyż powodem przyjazdu papieża Franciszka do Polski były Światowe Dni Młodzieży. Plan wizyty obejmował spotkanie z prezydentem Andrzejem Dudą, korpusem dyplomatycznym oraz z polskimi biskupami, odwiedzenie obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, spotkanie z dziećmi i ich rodzicami w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Prokocimiu, mszę świętą na Jasnej Górze w Częstochowie oraz w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach, a także Drogę Krzyżową na krakowskich Błoniach. Zwieńczeniem wydarzeń była Msza Święta Posłania na zakończenie Światowych Dni Młodzieży w Brzegach pod Krakowem, podczas której papież ogłosił, gdzie odbędzie się kolejne spotkanie.

Papież Franciszek, z typową dla siebie spontanicznością, zdecydował się odwiedzić – przebywającego wówczas w szpitalu – kard. Franciszka Macharskiego oraz ojców franciszkanów w Krakowie, a ponadto zrezygnował z przygotowanego przez siebie przemówienia na spotkaniu z wolontariuszami. Kilkakrotnie kierował swoje słowa do wiernych zgromadzonych pod oknem Pałacu Arcybiskupów Krakowskich przy ul. Franciszkańskiej 3. Wszystkie te wydarzenia były transmitowane przez polskie i światowe stacje telewizyjne i radiowe. Młodzież z ponad 170 krajów gościła w Polsce od 20 lipca do pierwszych dni sierpnia. Podczas tzw. dni w diecezjach przebywała we wszystkich regionach naszego kraju. Można ją było spotkać na ulicach i placach, w czasie koncertów czy innych wydarzeń kulturalnych, podczas pikników i spotkań modlitewnych w kościołach. W sierpniowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o ich osobiste doświadczenia związane ze ŚDM 2016, o kontakty z pielgrzymami oraz zapamiętane słowa papieża Franciszka.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (315) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 17–25 sierpnia 2016 roku na liczącej 1033 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

SPOTKANIA POLAKÓW PODCZAS ŚWIATOWYCH DNI MŁODZIEŻY 2016

Większość Polaków nie widziała w tych dniach papieża bezpośrednio – w mszy świętej lub innym wydarzeniu z jego udziałem brało udział 2% badanych. Jednak prawie dwie trzecie (63%) respondentów systematycznie śledziło przebieg wizyty papieża za pośrednictwem mediów. Jeśli chodzi o spotkania z pielgrzymami przybyłymi na Światowe Dni Młodzieży, najwięcej osób doświadczyło ich w przestrzeni publicznej – jedna czwarta (26%) spotkała pielgrzymów na ulicach, rynkach lub placach. Mniej niż co dziesiąty badany (9%) uczestniczył z pielgrzymami w mszy świętej, adoracji lub innym wydarzeniu w kościele, a 6% respondentów brało udział z pielgrzymami w koncercie, pikniku, festynie lub innym tego typu wydarzeniu organizowanym przez parafię, diecezję lub władze samorządowe. Ogólnie rzecz biorąc, ci, którzy mieli jakikolwiek bezpośredni kontakt z pielgrzymami przybyłymi na ŚDM, stanowią ponad jedną czwartą ogółu dorosłych (29%). Osoby te zapytaliśmy, jakie wrażenia pozostawiły na nich te spotkania.

W wydarzeniach w kościele z udziałem pielgrzymów przybyłych na Światowe Dni Młodzieży częściej niż pozostali uczestniczyli mieszkańcy wielkich miast, liczących co najmniej 500 tys. ludności (20%), uczniowie i studenci (17%), badani o miesięcznych dochodach *per capita* od 1400 zł do 1999 zł (15%) oraz identyfikujący się z prawicą (15%).

Znacznie więcej takich osób jest wśród badanych praktykujących co najmniej raz w tygodniu, choć na uwagę zasługuje również fakt, że dla 4% deklarujących, że w ogóle nie uczestniczą w praktykach religijnych, przyjazd pielgrzymów był okazją do udziału w jakimś wydarzeniu w kościele – zob. tabela aneksowa 1. Również w wydarzeniach o charakterze niesakralnym częściej niż pozostali udział wzięli mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (14%), uczniowie i studenci (15%), a także średni personel, technicy (14%), respondenci lepiej sytuowani oraz częściej praktykujący religijnie – zob. tabela aneksowa 2.

Dla osób, które miały jakąś styczność z pielgrzymami, spotkania z nimi były najczęściej źródłem radości i wzbudzały entuzjazm, którymi wierni z całego świata wprost „zarażali”. Ponad dwie trzecie (68%) badanych doświadczających takich spotkań odpowiedziało, że udzieliła im się radość i entuzjazm pielgrzymów. Nieco mniej (65%) przyznało, że podczas spotkań z pielgrzymami doświadczyło poczucia braterstwa między ludźmi z różnych krajów i kultur. Trzy piąte (60%) spośród tych, którzy mieli kontakt z pielgrzymami, twierdzi, że było to dla nich ważne przeżycie duchowe. Doświadczyły go zarówno osoby uczestniczące z pielgrzymami w adoracji, mszy świętej lub innym wydarzeniu w kościele, jak i te, które spotkały pielgrzymów na koncercie, festynie lub pikniku. W tych grupach odsetki osób przyznających, że kontakt z pielgrzymami był dla nich ważnym przeżyciem duchowym, sięgają odpowiednio 83% i 86%.

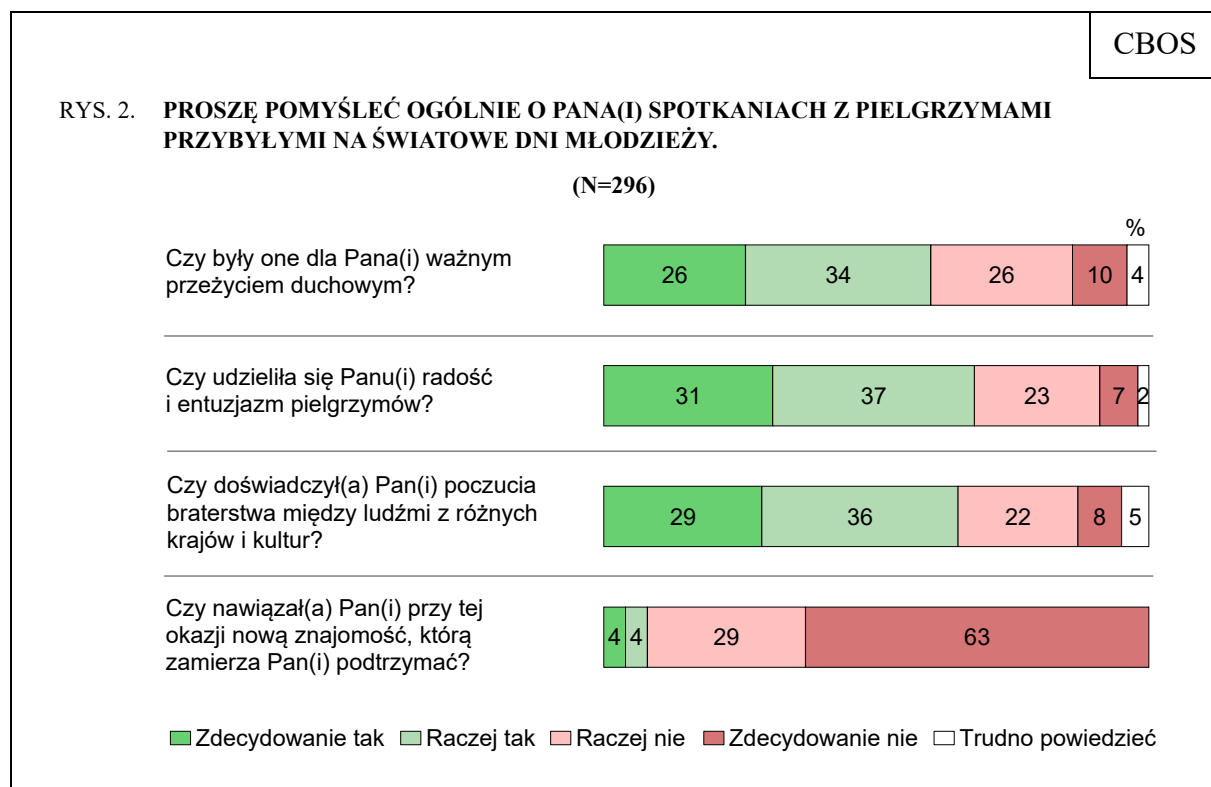

Tabela 1

Proszę pomyśleć ogólnie o Pana(i) spotkaniach z pielgrzymami przybyłymi na ŚDM. Czy były one dla Pana(i) ważnym przeżyciem duchowym?	Odpowiedzi		
	osób uczestniczących w mszy świętej, adoracji lub innym wydarzeniu w kościele	osób uczestniczących w koncercie, pikniku, festynie lub innym tego typu wydarzeniu	osób, które spotkały pielgrzymów przybyłych na ŚDM na ulicach, rynkach, placach
	w procentach		
Zdecydowanie tak	43	49	26
Raczej tak	40	37	32
Raczej nie	13	11	28
Zdecydowanie nie	2	2	11
Trudno powiedzieć	1	2	3

Spotkania z pielgrzymami były dla Polaków doświadczeniem ubogającym, niezależnie od tego, czy miały one miejsce w przestrzeni sakralnej czy innej. Nawet krótkotrwały kontakt w przestrzeni publicznej powodował, że osobom spotykającym pielgrzymów udzielał się ich entuzjazm. Rzadko jednak badani nawiązywali bliższe relacje – mniej niż co dziesiąty (8%) spośród tych, którzy mieli kontakt z pielgrzymami, nawiązał znajomość, którą zamierza podtrzymać. Większość spotkanych osób pojawiła się w życiu respondentów tylko na chwilę.

REFLEKSJE POLAKÓW PO WIZYCIE PAPIEŻA FRANCISZKA

Więcej niż co trzeci Polak zwrócił uwagę na jakieś słowa lub myśli papieża Franciszka wygłoszone przez niego w czasie Światowych Dni Młodzieży. Odsetek osób, które deklarują, że coś zapamiętały, wynosi wśród ogółu 37%, natomiast w grupie respondentów, którzy systematycznie śledzili przebieg pielgrzymki papieża Franciszka za pośrednictwem mediów, sięga prawie połowy (48%). Największy jest wśród badanych osobiście uczestniczących w jakimś spotkaniu z papieżem, jednak wynik ten (71%) należy traktować z ostrożnością, ponieważ podstawa procentowania jest niewielka.

RYS. 3. CZY JAKIEŚ SŁOWA, MYŚLI PAPIEŻA FRANCISZKA WYGŁOSZONE W CZASIE JEGO PIELGRZYMKI DO POLSKI W ZWIĄZKU ZE ŚDM ZWRÓCIŁY PANA(I) UWAGĘ, ZAPADŁY PANU(I) W PAMIĘĆ?

Odsetki odpowiedzi twierdzących:

wśród ogółu badanych

wśród osób, które systematycznie śledziły przebieg wizyty papieża za pośrednictwem telewizji, radia, prasy, internetu (N=653)

wśród osób, które osobiście uczestniczyły w jakimś spotkaniu z papieżem (N=24)

Słowa, które badani zapamiętali z wypowiedzi papieża Franciszka, często związane są z używanymi przez niego metaforami. Do małżonków mówił, by – nawet jeśli się kłóczą i rzucają talerzami – przed pójściem spać pogodzili się. Tłumaczył też, że najważniejsze trzy słowa, jakich mąż i żona powinni często używać, to „proszę, dziękuję i przebaczyć”. Z kolei do młodzieży skierował prośbę, aby zeszła z kanapy, porzuciła wygodne życie i zaczęła być aktywna. Papież oczekuje, że młodzi „nie będą emerytami w wieku 20 lat”, tylko wezmą odpowiedzialność za swoje życie, nawet jeśli wiąże się to z ryzykiem. Te postulaty dotyczące aktywności, życiowego zaangażowania młodych ludzi zapamiętało 13% osób, które zadeklarowały, że jakieś myśli papieża Franciszka zapadły im w pamięć. Równie często badani wskazywali na słowa papieża dotyczące przyjmowania uchodźców (12%). Co dziewiąta osoba z tej grupy (11%) zadeklarowała, że były to słowa papieża o życiu rodzinnym i małżeńskim (ogólnie) lub o sprawach finansowych Kościoła. Papież Franciszek wzywał duchownych do ubóstwa i krytykował występujące w parafiach „cenniki usług”.

		CBOS
Jakich spraw dotyczą zapamiętane przez Pana(ią) słowa i myśli papieża?		N=382
Rodzina		23%
	Słowa o życiu rodzinnym, małżeńskim – ogólnie	11%
	Słowa do małżonków, aby pogodzić się przed snem	6%
	„Proszę, dziękuję, przepraszam”	6%
Aktywność życiowa		19%
	„Kanapowa młodzież”, apel, aby zejść z kanapy, nie być młodymi emerytami	13%
	Wezwanie do aktywności życiowej – ogólnie	4%
	Apel, żeby cieszyć się życiem, nieść radość	2%
Sytuacja na świecie, w kraju		18%
	Słowa o przyjmowaniu uchodźców	12%
	Słowa o pokoju na świecie, nierównościach społecznych	4%
	Słowa uznania dla polskiego narodu	2%
Miłosierdzie, godność osoby ludzkiej		16%
	Apel o szacunek dla drugiego człowieka, tolerancję	7%
	O miłosierdziu, relacjach międzyludzkich – ogólnie	5%
	Apel, żeby pomagać innym, być dobrym człowiekiem	5%
Kościół katolicki		15%
	Krytyka cenników w kościołach, apel o ubóstwo księży	11%
	Apel do duchownych o wyjście do ludzi, zajęcie się ludźmi, a nie polityką	3%
	Słowa skierowane do duchownych – ogólnie	2%
	Wezwanie do słuchania osób starszych	2%
	Historia zmarłego wolontariusza	2%
	Inne kwestie	5%
	Trudno powiedzieć, nie pamiętam dokładnie	9%

Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymieniać różne sprawy

Przed przyjazdem pielgrzymów z całego świata i papieża Franciszka na Światowe Dni Młodzieży do Polski większość badanych uważała, że będzie to ważne wydarzenie zarówno dla całego społeczeństwa, dla polskiej młodzieży, jak i dla nich osobiście. Powtórzyliśmy te pytania kilka tygodni po zakończeniu ŚDM. Można powiedzieć, że pozytywne opinie umocniły się. Nadal najwięcej badanych zgadza się z tym, że Światowe Dni Młodzieży były ważnym wydarzeniem dla większości społeczeństwa, niemal tyle samo – że były one ważne dla polskiej młodzieży. Nieco mniej osób, ale więcej niż w lipcu, zgadza się

z opinią, że było to wydarzenie ważne dla nich osobiście. W przypadku tego ostatniego pytania, odsetek pozytywnych opinii wzrósł najbardziej (o 10 punktów procentowych, w przypadku dwóch pierwszych – po 8 punktów). Umocnienie przekonań o dużym znaczeniu ŚDM dla większości społeczeństwa i dla polskiej młodzieży w jeszcze większym stopniu polega na wzroście udziału ocen, że były one wydarzeniem „bardzo ważnym” (dla większości społeczeństwa – wzrost o 13 punktów procentowych, zaś dla polskiej młodzieży – o 14 punktów). Już w lipcu opinie Polaków były optymistyczne, ich poprawa po zakończeniu Światowych Dni Młodzieży świadczy o pozytywnym wrażeniu, jakie pozostawiła wizyta papieża Franciszka i młodzieży z całego świata.

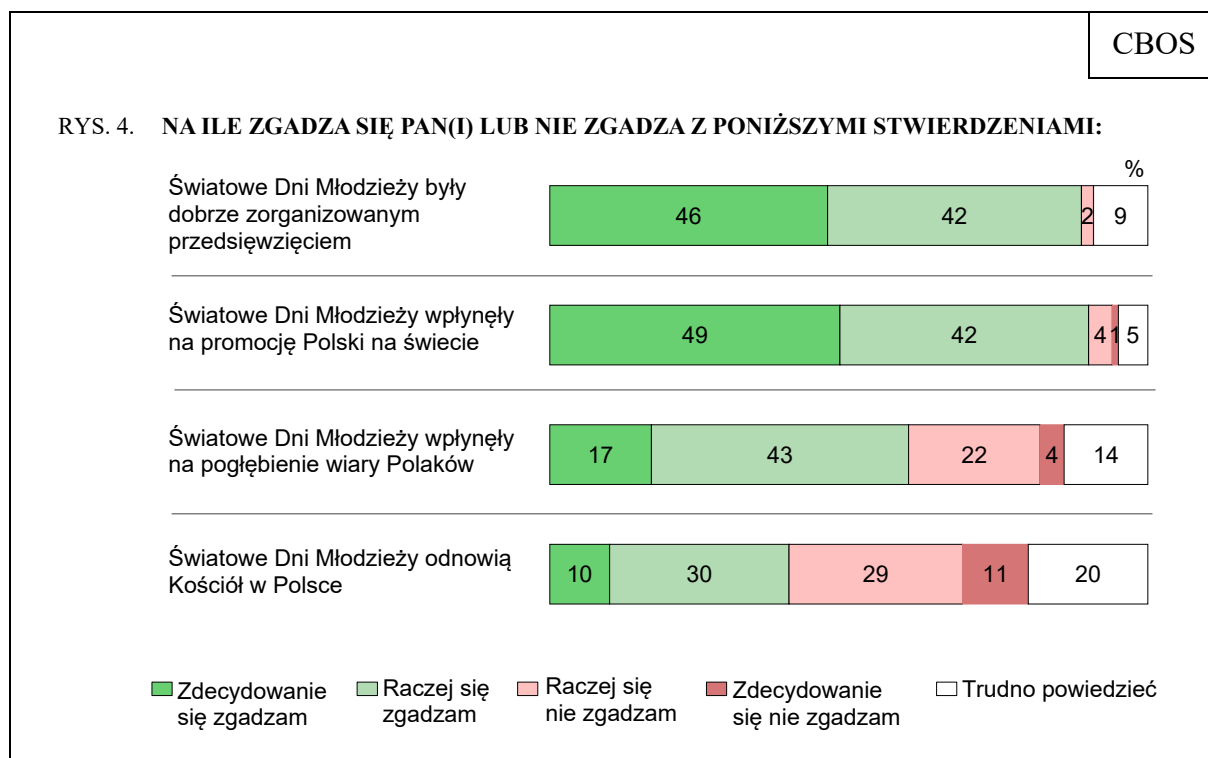
Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy Światowe Dni Młodzieży będą / były [...] ważnym czy też nieważnym wydarzeniem?	Dla większości społeczeństwa		Dla polskiej młodzieży		Dla Pana(i) osobiście	
	lipiec	sierpień	lipiec	sierpień	lipiec	sierpień
	w procentach					
Bardzo ważnym	21	34	24	38	20	25
Raczej ważnym	60	55	55	49	42	47
Raczej nieważnym	11	5	11	6	21	18
Zupełnie nieważnym	1	1	1	1	11	5
Trudno powiedzieć	7	5	9	6	6	5

Osobiście jako ważne wydarzenie częściej odbierają wizytę papieża Franciszka kobiety niż mężczyźni (79% wobec 64%), częściej mieszkańcy wsi (77%) niż największych miast (63%), częściej też osoby starsze niż młodsze – w grupach wiekowych 55–64 lata oraz 65 lat i więcej 78% osób uważa to wydarzenie za ważne dla siebie, a wśród badanych w wieku 25–34 lata odsetek takich odpowiedzi sięga 62%. Spośród grup społeczno-zawodowych częściej niż pozostali wizytę papieża jako ważną dla siebie odbierają robotnicy niewykwalifikowani (78%) i rolnicy (80%), a także emeryci (81%). Wpływ dochodów *per capita* nie jest jednoznaczny, natomiast można stwierdzić, że Światowe Dni Młodzieży są tym ważniejsze dla badanych, im częściej uczestniczą oni w praktykach religijnych (wśród osób uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu 93% uważa je za ważne dla siebie osobiście – wobec 37% w grupie w ogóle nieuczestniczących w praktykach) – zob. tabela aneksowa 3.

OPINIE POLAKÓW O ŚWIATOWYCH DNIACH MŁODZIEŻY 2016

Niemal powszechne jest wśród Polaków przekonanie, że Światowe Dni Młodzieży wpłynęły na promocję Polski na świecie – uważa tak 91% badanych (o 2 punkty procentowe więcej niż w lipcu²), prawie połowa (49%) – w sposób zdecydowany. Równie często respondenci zgadzają się z opinią, że były one dobrze zorganizowanym przedsięwzięciem. Tylko 2% badanych jest przeciwnego zdania. Rzadziej podzielane są pozytywne opinie w kwestii pogłębienia wiary Polaków pod wpływem Światowych Dni Młodzieży. Niespełna dwie trzecie badanych (60%) uważa, że spotkanie papieża z młodymi wpłynęło na pogłębienie wiary Polaków, a jedna czwarta (26%) jest przeciwnego zdania. Warto jednak zauważyć, że przed rozpoczęciem ŚDM udział osób przewidujących pozytywny wpływ tego wydarzenia na wiarę Polaków sięgał 49%. Mniej optymistyczne są obecne poglądy ankietowanych dotyczące odnowy polskiego Kościoła. Tyle samo osób podziela pogląd, że Światowe Dni Młodzieży odnowią Kościół w Polsce, co wyraża przeciwną opinię (po 40%). Co piąty badany nie ma zdania w tej sprawie.

² Por. komunikat CBOS „Polacy o Światowych Dniach Młodzieży w Krakowie”, lipiec 2016 (oprac. M. Bożewicz).

Przekonanie, że Światowe Dni Młodzieży odnowią Kościół w Polsce, częściej niż pozostali podzielają najstarsi badani – w wieku 65 lat i więcej (49% zgadza się z tym stwierdzeniem), robotnicy niewykwalifikowani i emeryci (po 51%). Wierzą w to także ankietowani oceniający własne warunki materialne jako złe (53%). Wraz ze wzrostem wykształcenia maleje skłonność do zgadzania się z poglądem, że ŚDM przyczynią się do zmian w polskim Kościele, natomiast wpływ dochodów na osobę w gospodarstwie domowym nie jest tak wyraźny. Zdecydowanie największe nadzieje na odnowę w Kościele mają badani najczęściej praktykujący (71% wśród deklarujących udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu). Im rzadsze praktyki religijne, tym mniejszy udział osób zgadzających się z tym stwierdzeniem – zob. tabela aneksowa 4.

W lipcu wydawało się, że Polacy postrzegają Światowe Dni Młodzieży nie jako wizytę Ojca Świętego w naszym kraju, ale raczej jako spotkanie papieża z młodymi ludźmi z całego świata, które odbywa się w Polsce. Nie byliśmy świadomi, że przyjazd pielgrzymów do diecezji całego kraju może być tak wzbogacający. Polakom udzielił się entuzjizm młodzieży, a spotkania z nimi – nie tylko te w kościołach, ale również na festynach czy piknikach – okazały się ważnym przeżyciem duchowym. Zgodnie z lipcowymi deklaracjami, około dwóch trzecich badanych śledziło przebieg papieskiej wizyty za pośrednictwem mediów, co pozwoliło im zapamiętać słowa o życiu rodzinnym, małżeńskim, aktywności życiowej czy przyjmowaniu uchodźców. Przyjazd na ŚDM papieża Franciszka i młodych ludzi z całego świata pozostawił bardzo dobre wrażenie – częściej niż w lipcu badani są przekonani, że było to ważne wydarzenie, zarówno dla innych, jak i dla nich osobiście. Poprawiły się optymistyczne poglądy na temat promocji Polski w świecie, wpływu na pogłębienie wiary Polaków. Niemal wszyscy uważają, że Światowe Dni Młodzieży były dobrze zorganizowane. Chociaż mniej badanych osobiście spotkało się z papieżem Franciszkiem podczas jego pobytu w naszym kraju niż z jego poprzednikami w czasie ich pielgrzymek, wydarzenie to jest bardzo dobrze oceniane i zapewne nie pozostanie bez znaczenia.

Opracowała
Marta BOŻEWICZ